3000 - 476.

VREMENSKA LINIJA
Istorija Crne Gore

2000. 1000.
500. 300.
100. 1.
100. 200.
300. 400.

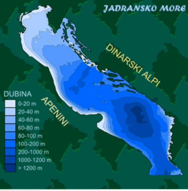
JADRANSKO MORE
DINARSKI ALPI
APENINI
DUBINA
0-20 m
20-40 m
40-60 m
60-80 m
80-100 m
100-200 m
200-1000 m
1000-1200 m
> 1200 m

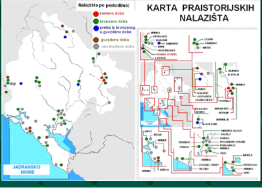
KARTA PRAISTORIJSKIH NALAZIŠTA
Nalazišta po periodima:
kameno doba
bronzano doba
prelaz iz bronzanog u gvozdeno doba
gvozdeno doba
neodređeno doba
JADRANSKO MORE
PETROVIĆI
CRVENA STIJENA
LASTVA
ZAGRE
ČEMENAC
NIKŠIĆ
B. POLJE
PLAVSKO JEZERO
BERAN KRŠ
PETNJIK
KOLAŠIN
LIPCI
RISAN
PODGORICA
ŠTIBAC
ZOGAJSKA ČERET
ULCINJ
PETROVAC
SPIĆ
BUDVA

* * *

Mezolit

Crvena Stijena
Odmut

* * *

Neolit

Petnjik i Beran
krš **Crvene stijene**

2000.

Pelasta (kao jedinstvene indoevropske etničke grupe, koja će se kasnije, u zadnjim vjekovima stare ere, razviti u dvije jezicke grupe: Ilire i Tračane)

Kao granica
Morave i Vardara

živjeli su na Balkanu prije doseljenja Grka

"prve gradine"
humke ili tumuli
posredničke kulture Krita sa obalom Jadranskog mora

prodor indoevropskih grčkih plemena na Balkan

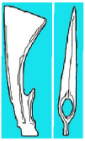

na minojskoj Teri

kontakti sa Grčkom i
Bliskim istokom

Razvijeno bronzano doba

sjekire "albansko-dalmatinskog" i
"skadarskog" tipa uticaj razvijenih kultura oblasti Egeja

poznog bronzanog doba na ovim
prostorima

Doraca

Feničani

"Egejska seoba naroda"

U vezi sa Trojom, Homer navodi imena niza junaka i
naroda iz unutrašnjosti Balkanskog poluostrva, koji su sa Grcima
opsijedali ovaj grad. pronađeni su na sjeveru
današnje Crne Gore: šuplje bronzane sjekire - keltovi, kalup za livenje
specijalne varijante sjekira ovog tipa, kao i nakit

pad Troje

nastaje dalje etničko podvajanje Ilira i Tračana i
razgraničavanje njihove teritorije

grčki mit o Kadmosu i Harmoniji

ilirsko pleme Enhilejce **u grad Budvu**

Olcinium (Ulcinj) se ranije nazivao "Colchinium", pošto su ga osnovali Kolhiđani.

bitka kod Peluzijuma

Razaranje Mikene
Dorci **osnivaju grad Spartu**

1000.⟵

osnivanje Rima

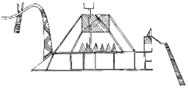
"Design of ship incised on bronze greaves from Glasinac"

Alkman
o plemenima na sjevernoj i o Ilirima na istočnoj obali Jadranskog mora
Grci su nazivali Ilirima ("Illyroi")

u poemama Mimnerma iz Kalofona i Ibika iz Rhegiona

Skilaks iz Karijande i Hekatej iz Mileta

o Istri, kao i o gradu Adriji
Herodot, Eshil, Sofokle, Helanik, Pherekid iz Lera

Pseudo-Skilaks
Enhilejaca

jačanje plemenske aristokratije
većih plemenskih saveza

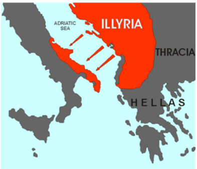
ADRIATIC SEA
ILLYRIA
THRACIA
HELLAS

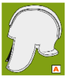

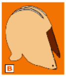

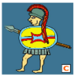

http://www. http://www.

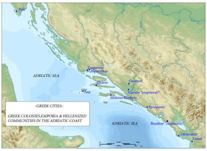
Pola
Tragurion
Aspalathos
ADRIATIC SEA
Pharos
Daorson
Issa
Narona "emporion"
Melaina Korkyra
Epidaurus
-GREEK CITIES-
GREEK COLONIES,EMPORIA & HELLENIZED COMMUNITIES IN THE ADRIATIC COAST
ADRIATIC SEA
Bouthoe "emporion"
Olokenion
Lissos

Ulcinja

Colhinium Olhinium Olcinium

Rimska republika

500.←

Fecusses, Rundictes, Hythmites, Bullini, Mannii, Hylaei,
Ismenoi **prediliri**
klasicne Ilire

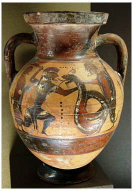

legende o Kadmosu i Harmoniji
Herodotu , Sofoklu, Skilaksu, Plibiju i Stefanu Vizantincu
Enhilejci
(*Enheleis; Enheleai; Enheleioi ili Enhelanes*)
Budvi (Bouthoe)
emporion
po Skilaksu

Lissus-a i Apolloniae

Meteona

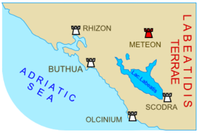
RHIZON
METEON
BUTHUA
ADRIATIC SEA
Lac.Labeatis
SCODRA
OLCINIUM
LABEATIDIS TERRAE

Rim osvaja južnu Italiju

Iliri i njihova istorija ulaze u domen pisane istorije.

Meteon (Medeon; Medun)
u oblasti plemena Labeata

Kelti prodiru u zapadni dio Balkanskog poluostrva

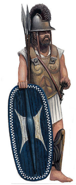

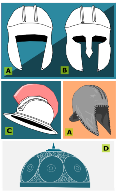

ilirska plemenska aristokratija

Pseudo-Scylax

Kelti

ilirski srebrni novac

Ardijeja

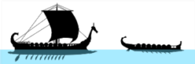

zajednica ilirskih Autorijata **Pleurijasa**

300.

do 241. st.ere, Prvi punski rat.

250. st.e. Ilirsko kraljevstvo, do 167. st.ere.

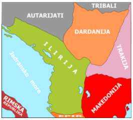
TRIBALI
AUTARIJATI
DARDANIJA
ILIRIJA
TRAKIJA
Jadransko more
MAKEDONIJA
RIMSKA REPUBLIKA
EPIR

Agron Ardijejski

Iliriju

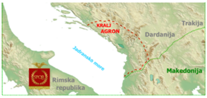
KRALJ AGRON
Trakija
Dardanija
Jadransko more
Makedonija
SPQR
Rimska republika

Argon

smrt ilirskog kralja Agrona

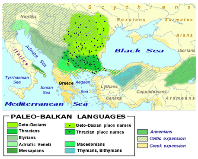
Scythians
Norians
Roxolans
Sarmates
Alans
Iberians
Black Sea
Italics
Adriatic Sea
Tyrrhaenian Sea
Ionian Sea
Greece
Aegean Sea
Lydians
Cappadocians
Carians
Arameans
Mediterranean Sea
PALEO-BALKAN LANGUAGES
Geto-Dacians
Thracians
Illyrians
Adriatic Veneti
Messapians
Geto-Dacian place names
Thracian place names
Macedonians
Thynians, Bithynians
Armenians
Celtic expansion
Greek expansion

Teuta, ilirska kraljica, do 228. st. ere.

Iliri (kraljica Teuta Ardijejska) napadaju na grčku koloniju Isu

Napadi Rima na ilirsku kraljicu Teutu
ilirska kraljica Teuta se povukla u tvrdjavu Rizon (Risan) i sklopila mir
vladati samo uskim pojasom, od Dubrovnika do ušća Drima

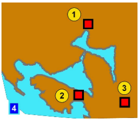

Demetrije Hvaranin

(Krf predao Republici) kao rimski vazal vlada Hvarom

Rimljani (prije sukoba sa Hanibalom) osvajaju Hvar u Jadranskom moru

Pinesu

Skerdilaid

Skerdilaid postaje kralj ilirskih Ardijeja (do 210. g. st. ere)

CELTIC TRIBES
SLAVIC TRIBES
GERMANIC TRIBES
Antigonids
Seleucids
Ptolemies
Carthage
Rome & Allies by 218
Attalids
Other States
Major Battles
GALLIC TRIBES
ILLYRIANS
THRACIANS
IBERIAN TRIBES
NUMIDIANS
THE MEDITERRANEAN, 218 BC

do 201. st.ere, Drugi punski rat.

kralj Pleurat

uspon Ardijejske države (posebno mornarice)

ilrski novac, tzv. "risanski"

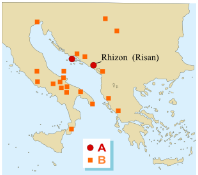
Rhizon (Risan)
A
B

Daorsi Labeati

Balajos, koji je sebe nazivao kraljem Ilira

Hvara ili iz Risna

(U junu 2010. godine, u Risnu je pronadjeno 4600 komada novčića kralja Balajosa)

http://www. http://www. http://www. http://www.

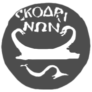

Gencije (sin Pleuratov) kralj je Ilira, iz plemena Labeata

Vladao je iz Skadra

vladao je iz Skadra

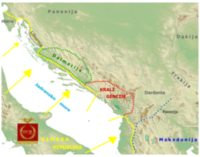
Panonija
Histria
Liburnia
Dalmacija
Dakija
Trakija
Jadransko more
KRALJ GENCIJE
Dardania
Paeonija
Makedonija
RIMSKA REPUBLIKA
SPQR

ilirski kralj Gencije udružuje se sa Rimom

ilirski kralj Gencije sklapa savez sa Makedoncima

početak Trećeg rimsko-ilirskog rata

Olhinium
(Ulcinj)
Olcinium
Via Egnatia

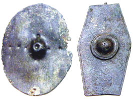

Livije **najbolje utvrđeni grad**
Labeata (ilirsko pleme) Skadar **Medun**

Lucije Ancije **Gencija** **Tit Livije**

pobjedu nad ilirskim kraljem Gencijem
porodicu zarobili su u tvrdjavi Meteon (Medun, kod Podgorice)
provincije Ilirik
zaplijeno je od 220 labeatskih brodica- lembova

Masovna pljačka ilirskih gradova

Osnivanje rimskih prefektura i ostavljanje samouprave ilirskim plemenima

tri prefekture:
"Unam eam fecit, quae supra dicta est, alteram Labeatas, omnis, tertiam Agravonitas, Rhizonitas, Olcinatas"

Labeati

Dokleati

Pirusti

privilegije od strane Rima

Dokleati

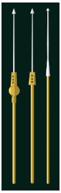

Ardijeje i Plereje

osnivanje Illyricuma (Ilirik)

Cezar je kasnije bio namjesnik Galije i Ilirika

Narona, a kasnije Solin

Marije

Sula

100.⟵

Agruvijum

Agravonita, Rizonita i Olcinata

Gradjani Kotora su se u srednjem vijeku nazivali "cives Ascrivienses", a svoj grad su zvali Acruvium **Rhiznium (Risan) Acruium (Agruvijum) i Butua (Budva)**

Trijumvirat **Pompeja, Krasa i Julija Cezara**

* * *

Cezar

pobuna ilirskog plemena Pirusta i novi dolazak Cezara u Ilirik smatra se da je tada posjetio i Risanski zaliv - današnju Boku Kotorsku

Perasta

upravnik Galije i Ilirika **Publiju Vatiniju**

Drugi trijumvirat

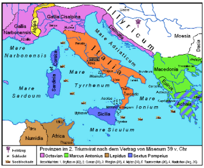
Gallia Cisalpina
Gallia Narbonensis
Alpes
Illyricum
Dalmatia
Moesia
Dacia
Mare Narbonensis
Corsica
Sardinia et
Italia
Mare Adriaticum
Macedonia
Epirus
Achaia
Mare Tyrrhenum
Mare Sardoum
Mare Ionium
Sicilia
Mare Siculum
Numidia
Africa
Feldzug
Schlacht
Seeblockade
Provinzen im 2. Triumvirat nach dem Vertrag von Misenum 39 v. Chr
Octavian
Marcus Antonius
Lepidus
Sextus Pompeius

bitka kod Akcijuma

Oktavijan Avgust, prvi rimski imperator, do 14. n.e.
početak perioda Rimskog carstva

1.

"Batonski rat" - panonsko-dalmatinski ustanak - kao velika pobuna Ilira protiv Rima

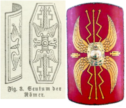
Fig. 8. Scutum der Römer.

Pirusta

bici kod Teutburške šume

Illyricum superius (Dalmacija)
Illyricum inferius (Panonija) i Illyricum superius (Dalmacija)

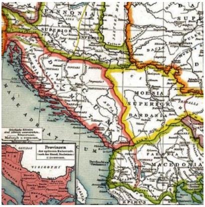
PANNONIA
SUPERIOR
INFERIOR
DACIA
MOESIA SUPERIOR
DARDANIA
MACEDONIA
MARE ADRIATICUM
EPIRUS
Provinzen der späteren Kaiserzeit

(danas poznato kao "Municipijum S", u Kominima, 4 km od današnjih Pljevalja)

Anderba
"Interarium Antonini"

Tiberije, rimski imperator, do 37. godine.

ustanak panonskih legija

- **Kaligula, rimski imperator, do 41. godine.**
- **Klaudije, rimski imperator, do 54. godine.**

- **Neron, rimski imperator, do 68 . godine.**
- **Galba, rimski imperator, do 69. godine.**

"Godina cetri cara"

- **Oton, rimski imperator.**

- **Vitelije, rimski imperator, od marta do decembra 69.**

- **Vespazijan, rimski imperator, do 79. godine.**

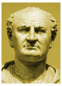

Dokleja (Duklja)
municipija **Vespazijana (Flavijevaca)**

Dokleata

Dioklea
kod Ptolomeja

www.butua.com
ANTIČKA BUDVA

www.antickaduklja.com
ANTIČKA DUKLJA

* * *

- **Tit, rimski imperator, do 81. godine.**

- **Domencijan, rimski imperator, do 96. godine.**

- **Nerva, rimski imperator, do 98. godine.**
- **Trajan, rimski imperator, do 117. godine.**

Pirusta

Pljevalja

100.

ANTIČKO LICE
STARE BUDVE

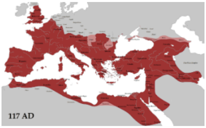

- **Hadrijan, rimski imperator, do 138. godine.**

Gepidae
Gothones
Burgundiones
Venedi
Lugii (Vandilii)
Marcomanni
Quadi
Sarmatae
Bastarnae
Costoboci
Daci
PONTUS EUXINUS
DALMATIA
MOESIA SUPERIOR
MOESIA INFERIOR
THRACIA
MACEDONIA
ITALIA
ROMA
MARE ADRIATICUM
ACHAIA
ASIA
GALATIA

Klaudije Ptolomej
Epidauros Risinon Akrouion
Rizonikos Kolpos Boduoa

🌿 Antonin Pije (Antoninus Pius) rimski imperator, do 161. godine.

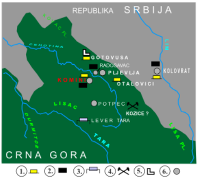
REPUBLIKA SRBIJA
CEHOTINA
GOTOVUSA
RADOSAVAC
PLJEVLJA
KOMINI
OTALOVICI
KOLOVRAT
LIM
POTPEC
KOZICE ?
LISAC
LEVER TARA
TARA
DURMITOR
CRNA GORA
1.
2.
3.
4.
5.
6.

Komini Zna se
samo pocetno slovo njegovog imena "S"
"Municipium S"

(DEC M S)
Legio I
Adriutix
Pirusti

🌿 Markus Aurelijus, rimski imperator, do 180. godine.

🌿 Lucius Aurelius Verus, rimski imperator, do 169. godine.

🌿 Komod (Marko Aurelije) rimski imperator, do 192. godine (ubijen).

🌿 Pertinaks, rimski imperator (do 193, kada je ubijen).

🌿 Didije Julijan, rimski imperator.

🌿 Septimus Sever, rimski imperator, do 211. godine.

200.

Geta, rimski imperator (upravnik Britanije) savladar oca Septimija Severa. Decembra 211. godine, ubijen je od svog brata i savladara, Karakale.

"Municipium S"

Karakala, rimski imperator, do 217. godine (ubijen).

"Constitutio Antoniniana"

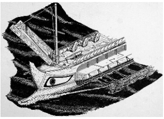

Makrin, rimski imperator, do 218. godine (ubijen).

Elagabal, rimski imperator, do 222. godine (ubijen od garde).

Aleksandar Sever, rimski imperator, do 235. godine.

Maksimin Tračanin, rimski imperator, do 238. godine (ubijen od garde).

Gordijan I, upravnik Afrike, pa rimski imperator.Izvršio samoubistvo, iste godine.

Gordijan II , rimski imperator, poginuo u bici sa rimskim upravnikom Numidije.

Pupijen, rimski imperator (zajedno sa imperatorom Balbinom). Ubijen od garde.

Balbin, rimski imperator (zajedno sa imperatorom Pupijenom). Ubijen od garde.

Gordijan III, rimski imperator, do 244. godine (poginuo, pod nerazjašnjenim okolnostima).

Filip "Arabos" (Arabljanin) rimski imperator, do 249. godine (ubijen u gradjanskom ratu).

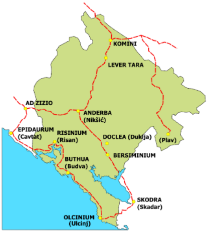
KOMINI
LEVER TARA
AD ZIZIO
ANDERBA
(Nikšić)
EPIDAURUM
(Cavtat)
RISINIUM
(Risan)
DOCLEA (Duklja)
(Plav)
BERSIMINIUM
BUTHUA
(Budva)
SKODRA
(Skadar)
OLCINIUM
(Ulcinj)

Decije Trajan, rimski imperator ilirskog porijekla, rođen u Sirmijumu (u današnjoj Srbiji) vladao do 251. godine. Prvi je rimski car ubijen u bici (sa Ostrogotima).

Flavija Julija Helena

http://www.

oštar progon hrišćana **Decija Trajana**

Hostilijan, rimski imperator (umro od kuge, iste godine).

Trebonijan Gal, rimski imperator, do 253. godine (ubijen od sopstvene vojske) .

Emilijan , rimski imperator. Vladao tri mjeseca (ubijen od sopstvene vojske)

Valerijan, rimski imperator (savladar sa sinom Galijenom) do 259. godine.

Rimski most na Moštanici

http://www. http://www.

http://www.

Galijen, rimski imperator, do 268. godine.

Bitka kod Naisusa

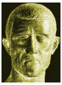

Klaudije II Gotski, rimski imperator ilirskog porijekla, vladao do 270. godine (umro, kao žrtva kuge).

Kvintil , rimski imperator, vladao kratko (po raznim izvorima: od 17-177 dana).

Aurelijan, dobar strateg i ratnik, rimski imperator, do 275. godine (ubijen u zavjeri, od strane gardista, na putu izmedju Bizanta i Perinta, tokom pripreme napada na Persiju).

Aurelijanov zid

- **Tacit, rimski imperator, do 276. godine.**

- **Florijan, rimski imperator (vladao 88 dana).**

- **Prob, rimski imperator, do 282. godine (ubijen u svadji sa vojskom, u Sirmijumu).**

- **Karin, rimski imperator, do 283. godine.**

- **Numerijan, rimski imperator, do 284. godine, suvladar sa bratom Karinom. Ubijen je u zavjeri, od pretorijanaca.**

- **Karin, rimski imperator, do jula 285. godine (poginuo u Bici za Margum).**

Bitka za Margum

- **Dioklecijan, najžešći progonitelj hrišcana, rimski imperator, do 1. maja, 305. godine.**

uvodi se porez u naturi (tzv. annona)

- **Maksimijan, rimski imperator, do 305. godine (povukao se sa vlasti istovremeno kad i Dioklecijan).**

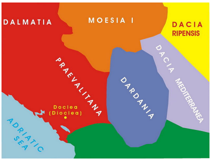
DALMATIA
MOESIA I
DACIA RIPENSIS
DACIA MEDITERRANEA
PRAEVALITANA
DARDANIA
Doclea (Dioclea)
ADRIATIC SEA

Dioklecijan

Galerija

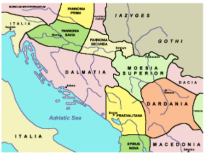
NORICUM MEDITERRANEUM
PANNONIA PRIMA
PANNONIA VALERIA
IAZYGES
ITALIA
Aquileia
PANNONIA SAVIA
Siscia
PANNONIA SECUNDA
Sirmium
GOTHI
MOESIA SUPERIOR
Viminacium
DALMATIA
Salona
DACIA
Naissus
DARDANIA
Doclea
PRAEVALITANA
Adriatic Sea
ITALIA
EPIRUS NOVA
MACEDONIA
Scupi

Roman Balkans in the 4th century

Prevalis (Prevaliana; Preavalitana)

Upravnik provincije (prezes) **u Skadru**

300.

Konstancije I Hlor, rimski imperator, do 306. godine (otac Konstantina Velikog). Kao jedan od savladara,u Prvoj tetrarhiji, od 293.

Galerije, rimski imperator- savladar u Drugoj tetrarhiji, do 311. godine.

"avgusta" **"cezara"**

Flavije Sever, rimski imperator- savladar u Drugoj tetrarhiji. Vladao do 312.

Maksentije, rimski imperator-savladar, do 312. godine.

Maksimijan Dij, rimski imperator- savladar u Drugoj tetrarhiji.Vladao do 313.

Edikt o toleranciji

Lucinije, rimski imperator, do 324. godine.

Konstantin I Veliki, rimski imperator, do 324. godine. Najprije vladao zapadnim dijelom carstva. Prvi je rimski vladar koji je prihvatio hrišćanstvo. Osnivač Konstantinopolja, udario je temelje budućem Istočnom rimskom carstvu (Vizantiji).

bitka kod Milvijskog mosta

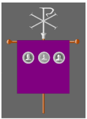

Milanski edikt

"silikva"

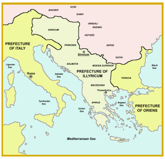
SCIRI
BAVARI
QUADI
VANDALI
ASDINGI
NORICUM
IAZYGES
PREFECTURE OF ITALY
PANNONIA
GEPIDI
Sirmium
GOTHI
Ligurian Sea
DALMATIA
MOESIA SUPERIOR
Black Sea
PREFECTURE OF ILLYRICUM
Rome
Adriatic Sea
THRACIA
MACEDONIA
Thessalonica
Tyrrhenian Sea
EPIRUS
Aegean Sea
PREFECTURE OF ORIENS
Ionian Sea
Mediterranean Sea
CRETE

prefektura Ilirik

sabor u Nikeji

Flavije Julije Helene

http://www.

Konstantinov grad (Konstantinopolj)

DIUNANDEVINT

Birziminijum (Birziminium, Bersumnum, Burzumon)
Pojtingerovoj tabli " Itinerarum-u Antonini"
mjesto u blizini Meduna

- Konstantin II, rimski imperator (uz Konstancija II i Konstansa), do 340. godine.
- Konstans I, rimski imperator, uz Konstantina II i Konstancija II, do 350. godine. Sa pobunom vojske , ubijen na Pirinejima.
- Konstancije II, najprije iz Konstantina II i Kostansa I - rimski imperator, do 361. godine.

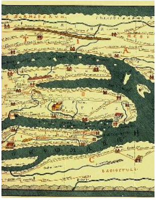

Tabula Peuntigeriana

http://www.

rimski imperator Gracijan

Julijan ("Otpadnik") rimski imperator, do 363. godine. Bio je hrišcanin samo do svoje dvadesete godine.

Jovijan, rimski imperator, do 364. godine.

Valentinijan I, rimski imperator zapadnog dijela carstva, do 375. godine. Savladar sa bratom Valensom.

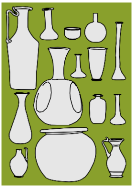

Valens (Istocni dio rimskog carstva) imperator, do 378. godine. Smatran je "poslednjim pravim Rimljaninom".

Bitka kod Hadrijanopolja

Teodosije I

Drugi vaseljenski sabor

Maksimus, imperator zapadnog dijela Carstva, do 388. godine.

bazilika

Samograd

Eugenijus, imperator zapadnog dijela Carstva, do 394. godine.

Teodosije I Veliki je vladar čitavog Rimskog carstva

Podjela Rimskog Carstva na Istočno i Zapadno.

Teodosija Prvog
granica Zapadnog i Istočnog Rimskog Carstva

Risanski zaliv
(Praevalitana) Dalmacije

Praevalisa
Budve (Butua)
Kotora (Acruvium)
Nikšića (Anderba)

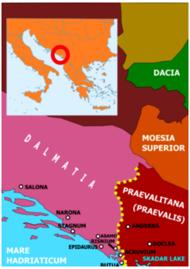
DACIA
MOESIA SUPERIOR
DALMATIA
SALONA
NARONA
STAGNUM
ASAMO
RISNIUM
EPIDAURUS
PRAEVALITANA (PRAEVALIS)
ANDERBA
DOCLEA
ACRUVIUM
SKADAR LAKE
BUTUA
MARE HADRIATICUM

Budva je pripala Zapadnom rimskom carstvu

Arkadije (Istocno rimsko carstvo) imperator, do 408. godine.

Prevalis

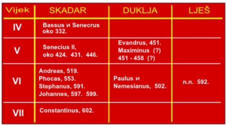

Vijek	SKADAR	DUKLJA	LJEŠ
IV	Bassus и Senecrus oko 332.		
V	Senecius II, oko 424. 431. 446.	Evandrus, 451. Maximinus (?) 451 - 458 (?)	
VI	Andreas, 519. Phocas, 553. Stephanus, 591. Johannes, 597. 599.	Paulus и Nemesianus, 502.	n.n. 592.
VII	Constantinus, 602.		

dominacija novca Istočnog rimskog carstva (Vizantije)
"folles" "siluqua" "solidus"

sjedište Praevalitanske arhiepiskopije
Skadar

400.

Zapadni Goti

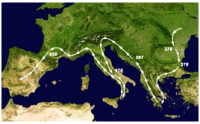
418
397
376
378
410

Konstantije III rimski imperator.

Johanes, rimski imperator, do 425. godine.

Teodosijus II (Istocno rimsko carstvo) imperator, do 450 . godine.

Marcijan (Istocno rimsko carstvo) imperator, do 457. godine.

ranohrišćanska bazilika u Budvi

Lav I (Istočno rimsko carstvo) imperator, do 474. godine.

Ostrogoti

Anderba (castrum Anderba)

Anagastum (Onogošt)

Risanski zaliv

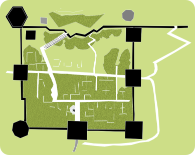

Leo II (Istočno rimsko carstvo) imperator, do 474. godine.

Zeno (Istočno rimsko carstvo) imperator, do 491. godine.

Bazilisk (Istočno rimsko carstvo) imperator, do 476. godine.

propast Zapadnog rimskog carstva.